

Κρίσιμο τεστ για τις σχέσεις Αθήνας - Αγκυρας

Οι ερευνητικές εργασίες για την ηλεκτρική διασύνδεση Κρήτης - Κύπρου, που θα ξεκινήσουν τον Ιανουάριο, και οι αντιδράσεις της Τουρκίας

Του ΠΑΝΑΓΗ ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΥ
p.galiatsatos@realnews.gr

Την περασμένη Παρασκευή, ο Κύπριος υπουργός Ενέργειας Γιώργος Παπαναστασίου ήρθε στην Αθήνα για συνάντηση εργασίας με τον Έλληνα ομόλόγό του Θόδωρο Σκυλακάκη. Στην κορυφή της ατζέντας βρέθηκε εκ των πραγμάτων η ηλεκτρική διασύνδεση Κρήτης - Κύπρου, Great Sea Interconnector, ένα έργο που αναμένεται να αποδειχθεί κομβικής σημασίας για την πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων το 2025.

Τον Αύγουστο του 2024, το ιταλικό ερευνητικό πλοίο «Ievoli Relume» πραγματοποιούσε για λογαριασμό του ΑΔΜΗΕ (αναδόχου του GSI) έρευνες για την πόντιση καλωδίου σε διεθνή ύδατα, εντός οριοθετημένης ελληνικής ΑΟΖ, στη θαλάσσια περιοχή της Κάσου. Τότε η Τουρκία είχε αντιδράσει υποστηρίζοντας ότι μόνο ότι η περιοχή αποτελεί δική της υφαλοκρηπίδα απαιτώντας έτσι από το ιταλικό πλοίο να ζητήσει άδεια από τις τουρκικές Αρχές, αλλά έστειλε στην περιοχή και πέντε πολεμικά πλοία για να κατοχυρώσει τα δικά της «δικαιώματά» της. Τότε είχε ενεργοποιηθεί η «κόκκινη γραμμή» ανάμεσα στους υπουργούς Εξωτερικών Γιώργο Γεραπετρίτη και Χακάν Φιντάν και χάρη στη μεταξύ τους καλή χημεία το επεισόδιο έληξε χωρίς περαιτέρω εντάσεις. Τα τουρκικά πολεμικά αποσύρθηκαν στις βάσεις τους και το «Ievoli Relume» ολοκλήρωσε την έρευνά του, αλλά δεν ξαναβγήκε από τότε σε διεθνή ύδατα.

Ωστόσο, ο χρόνος έχει έρθει για να αποπλεύσει το «Ievoli Relume» στα διεθνή ύδατα και να διεξαγάγει έρευνες. Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, αυτό επρόκειτο να γίνει στα τέλη Νοεμβρίου με αρχές Δεκεμβρίου, εδώ και τέσσερις εβδομάδες όμως οι NAVTEX που εκδίδονται αφορούν έρευνες στα ελληνικά χωρικά ύδατα. Εν τω μεταξύ τα χρονοδιαγράμματα πι-

έζουν και το κόστος του έργου αυξάνεται. Ετσι, θεωρείται δεδομένο ότι στις αρχές του χρόνου το ιταλικό πλοίο θα πρέπει να προχωρήσει στην έρευνά του και η αγωνία έγκειται στο πώς θα αντιδράσει η Τουρκία και με ποιες συνέπειες.

Η κατάσταση, όμως, έχει αλλάξει άρδην σε σχέση με τον Αύγουστο του 2024. Πλέον η Ελλάδα δεν «πολεμά» μόνη της για το συγκεκριμένο έργο. Στις 19 Δεκεμβρίου, το γιγαντιαίο γαλλικό fund Meridiam ήρθε σε συμφωνία με τον ΑΔΜΗΕ ώστε να συμμετάσχει με ποσοστό 49,9% στο έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας - Κύπρου. Η συμφωνία αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική και από γεωπολιτικής άποψης, αφού εξασφαλίζεται για την πόντιση του καλωδίου και γαλλική πολιτική κάλυψη, πέραν εκείνης από την Ε.Ε., η οποία χρηματοδοτεί το έργο με 657 εκατ. ευρώ.

Λίγες ημέρες αργότερα, στις 23 Δεκεμβρίου, ο υπουργός Ενέργειας του Ισραήλ, Ελι Κοέν, υπέγραψε στην Αθήνα με τον ομόλόγό του Θ. Σκυλακάκη διακυβερνητική συμφωνία για την προώθηση της περιφερειακής ενεργειακής σταθερότητας και καινοτόμων ενεργειακών έργων που αφορούν την ανατολική Μεσόγειο και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η συμφωνία αυτή αφορά πρωτίστως τον GSI, αφού, όπως δήλωσαν οι υπουργοί, «η δημιουργία ενός “πράσινου” διαδρόμου ηλεκτρικής ενέργειας από το Ισραήλ προς την Ε.Ε., μέσω της Ελλάδας, θα αποτελέσει ένα έργο στρατηγικής σημασίας στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου».

Τον τελευταίο χρόνο, το Ισραήλ δεν είχε ανοίξει τα χαρτιά του σε σχέση με το έργο, αν και ο αρχικός σχεδιασμός (εμπνεύσεως Τζέφρι Πάιπς) αυτό ακριβώς ήθελε να εξασφαλίσει, τη διασύνδεση του δικτύου του Ισραήλ μέσω Κύπρου με τα ευρωπαϊκά δίκτυα. Το έκανε τώρα και αυτό σημαίνει ότι ο αγωγός θα έχει την πολιτική κάλυψη του Τελ Αβίβ.

Οι γεωπολιτικές αυτές εξελίξεις έχουν συνέπειες. Όπως επισημαίνουν έμπειροι διπλωμά-

τες, η Ελλάδα δεν μπορεί πια να κάνει πίσω, για να μην προκαλέσει κραδασμούς στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και στα «ήρεμα νερά». Ο αγωγός πρέπει να κατασκευαστεί και το ιταλικό πλοίο πρέπει να προχωρήσει στις έρευνές του. Από την άλλη πλευρά, και τα δεδομένα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις έχουν αλλάξει σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε τα τελευταία δύο χρόνια. Η ελληνοτουρκική προσέγγιση σφείλει πολλά στη λεγόμενη «διπλωματία των σεισμών», όμως έλαβε χώρα σε ένα περιβάλλον όπου η βασική κατεύθυνση της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής ήταν να κλείσει τα μέτωπα και να αποκαταστήσει τις σχέσεις της με τους γείτονές της. Η αναπάντεχη και ταχύτατη κατάρρευση του καθεστώτος Ασσαν και η επικράτηση των ισλαμιστών στη Δαμασκό ήταν μια εξίσου αναπάντεχη νίκη για την Τουρκία και τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος θεωρεί ότι βρίσκεται πλέον πολύ κοντά στην υλοποίηση των πιο προωθημένων στόχων του, δηλαδή την αναδιάρθρωση του χάρτη της Λωζάννης προς όφελος της Τουρκίας στο συριακό έδαφος. Και μπορεί ο πρώτος στόχος της Τουρκίας στη Συρία να παραμένουν οι Κούρδοι, τα δημοσιεύματα ωστόσο και οι δηλώσεις των Τούρκων υπουργών για ΑΟΖ Τουρκίας - Συρίας δείχνουν ότι για τη γειτονική χώρα έχουν πάλι βασική προτεραιότητα οι νεοεθνωμανικοί σχεδιασμοί. Ετσι, η στρατηγική της αποκατάστασης των σχέσεων με τους

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ Ενέργειας του Ισραήλ, Ελι Κοέν, ήρθε στην Αθήνα και υπέγραψε με τον ομόλόγό του Θόδωρο Σκυλακάκη διακυβερνητική συμφωνία για την προώθηση της περιφερειακής ενεργειακής σταθερότητας

γείτονες βρίσκεται εκ νέου στον αέρα. Ολα αυτά, όπως επισημαίνουν διπλωματικές πηγές, θα έχουν επιπτώσεις και σταδιακά σίγουρα θα αλλάξουν το κλίμα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Προσθέτουν ακόμα πως δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι, όταν ξαναβγει το «Ievoli Relume» στα διεθνή ύδατα, ο διάυλος εκτόνωσης των κρίσεων θα λειτουργήσει το ίδιο αποτελεσματικά όπως τον Αύγουστο. Ολα αυτά μάλιστα θα συμβούν -αν συμβούν- σε μια περίοδο που και οι δύο πλευρές θα ετοιμάζονται για το επόμενο Ανώτατο Συμβούλιο Συνεργασίας που θα γίνει στο τέλος Ιανουαρίου ή στις αρχές Φεβρουαρίου στην Αγκυρα. Το τι θα γίνει από εδώ και στο εξής με την πόντιση του καλωδίου συνιστά το απόλυτο crash test για την περαιτέρω πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων.